

Ljudje vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, ajutra. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega 20, I. nadstropje. — Dopol naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik koncesij lista Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 8.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov min po 20 stot., obrtnikov, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov min po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerati oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelček se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Iz Jugoslavije.

Jugoslovenske koristi na Jadranu niso v nevarnosti

BELGRAD, 30. (Uradno.) Pressbureau ministarstva zunanjih del objavlja: Naši narodni interesi na Jadranu in na zapadni meji so bili v zadnjih dneh predmet posebne skrbi in varnostnih odredb, ki jih je vlada zaukazala povodom novih agitacij D'Annunzija in njegovih pristavev. Vlada pa je dobila resna zagotovila, da ni nobenega razloga za kakšno vznešenje. Sporočilo se ji je, da niso naši interesi v nevarnosti, nasprotno da bo mirovna konferenca v najkrajšem času rešila vsa vprašanja, ki se tičejo Jadrana in sicer tako, kakor se zahtuje, da bodo izpolnjene vse naše zakonite zahteve. Vlada pa bo seveda vztrajala pri vseh odredbah, ki jih je zaukazala in ki so bas radi tega resne, ker nimajo značaja kakršnegakoli izživljanja.

Potovanje princa regenta v Pariz.

PARIZ, 1. (S.) Iz Belgrada poročajo: Princ regent je odpotoval v Pariz, kamor prispe v ponedeljek predpoldne. Potuje incognito; spremlja ga minister za promet. — (V nedeljo zjutraj se je princ regent peljal na poti v Pariz skozi Trst. Pr. ured.).

Spopad med madžarsko četo in jugoslovensko stražo.

PARIZ, 1. (S.) Iz Belgrada poročajo: Poročilo vrhovnega poveljstva od 29. novembra ob 7 pravi: Nekd madžarski oddelček, v katerem je bilo tudi veliko civilistov, je napadel našo stražo na premirni črti blizu Trekomunja in je vdril v majhno mestoce Londjo. Vnel se je takoj boj, in ob 10 so bili Madžari pogonjeni čez premirno črto. Naše izgube so majhne, a madžarske niso znane.

Proslava državnega praznika v Ljubljani.

LJUBLJANA, 1. Državni praznik 1. decembra, kot dan uedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo se je proslavil v Ljubljani na nastopni način: Zečer 30. m. m. se je oddalo na Gradu 11 strelcev, danes, 1. decembra ob 7 zjutraj pa 21 strelcev. Vse mesto se je razobesilo zastave. Ob 8 zjutraj se je vršila v evangelijski cerkvi pravoslavna služba božja, ob 9 pa v šentpetrski cerkvi vojaška maša za vse močstvo katoliške vojskopolovci. Ob 10 je bila v stolnici pontifikalna maša z zahvalnico. Maše se je udeležila celokupna delavna vlada, vse uradništvo, vojskovo, vsi javni zavesti in korporacije. Ob 11'45 je bilo čestitanje častniškega zbora ljubljanske garnizije v postopju Dravske divizije ob 12 pa poldnevni čestitanje vseh civilnih oblasti, zastopov in korporacij v palači delne vlade na Blewiesovi cesti. Med aktoma čestitanja je svrila ob 11'45 do 12'30 vojaška godba v Zvezdi. Zečer ob 18'30 je bil vojaški mirozov z godbo in balijado. Godba je odkorakala iz vojašnice in se pomakala po Rosljev, Dalmatinovi, Miklošičevi, Prešernovi in Aleksandrovi cesti pred palačo delne vlade kjer je svrila en komad. Otdaj se šel vojaški izprevod pred postopje Dravske divizije, kjer se je po sviranju sešale himne razsel. Zečer sta bili v obeh gledališčih slavnostni predstavi. Ves dan je vladalo po mestu najsvetnejše razpoloženje in ogromne množice, ki so prisostvovala vsem prireditvam, so navdušeno vzklizale uedinjeni domovini Jugoslaviji.

Trgovinska mornarica SHS.

LJUBLJANA, 30. Iz Belgrada poročajo: Kakor se doznava, je brzojavil minister Trumbić iz Pariza, da je vprašanje o naši trgovinski mornarici rešeno na povoljen način in v našo korist in da se je ugodilo našim zahtevam.

Monaster pripade državi SHS.

LJUBLJANA, 30. Iz krogov ameriške delegacije na mirovni konferenci javljajo da je vrhovni zvezniški svet prisodil naši državi tudi Monaster (St. Gotthard).

Kolkovanje bankovcev v Sloveniji.

LJUBLJANA, 30. »Uradni list« je objavil razglas osrednje vlade, da se prične kolkovanje bankovcev v Sloveniji 30. novembra. Od kolkovanja so izvezli enokronski in dvoekronski bankovci, neizgovorni bankovci in bankovci z neveljavnimi žigi. Kolkovanje se je poverilo v Ljubljani poleg podružnice Avstro-ogrške banke vsem ostalim denarnim zavodom. Prve dni kolkovanja se sme še plačevati z nekolkovanimi bankovci. Prvih sedem dni se kolkova pri vseh denarnih zavodih, pri davčnih uradih in pri drugih uradih kakor se je to razpisalo v vsakem okraju posebej. Nadaljnji sedem dni se bo vršilo kolkovanje samo še pri davčnih uradih. 14. dan se kolkovanje zaključuje. Potem bosta samo izjemoma sprejemali podružnici avstro-ogrške banke v Ljubljani in Mariboru bankovce v kolkovanje od strank, ki dokažejo, da so brez svoje krivde zamudile rok. V kolkovanje se sprejemajo samo bankovci, ki so bili izdani pred 1. novembra 1918. Ker gre za državne koristi, naj občinstvo pomaga državnim organom, da se prepreči kolkovanje, kron, ki prihajajo iz inozemstva. Promet z inozemstvom bo te dni zaprt. Vsi varnostni organi imajo zlasti po železnicih še bolj pa po avtomobilnih pravico do telesne preiskave. Sumljive ljudi bodo ustavljali. Trgovcem in obrtnikom ki bi zaradi kolkovanja zvišali cene, se bodo zaprle trgovine, sami pa bodo strogo kaznovani z zaporom.

Neresnične govornice.

LJUBLJANA, 30. Uradno se razglašja: Po ljubljanskem mestu se širijo govornice, da je bil pri tukajšnji delegaciji ministarstva financ ukraden zaboja za kolkovanje bankovcev namenjenih kolkov, ki se baje že prodajajo na Zidanem mostu. Ta govornica je povsem neosnovana. Koliki, določeni za kolkovanje v Sloveniji, se nahajajo v trezorjih podružnic Avstro-ogrške banke v Ljubljani in v Mariboru in se je pri štetju našlo natanko toliko kolkov, kolikor jih je bilo nakazano iz Zagreba. Predsedstvo delegacije ministarstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani. Delegat: dr. Šavnik.

»Modus vivendi« za Reko.

»Laboratoru« brzojavljajo z Reke, 30.: Kakor se zahtuje, so se začela pogajanja za rešitev reškega vprašanja. (Zaplenjeno.) Italijanska vlada naglašja pravico svobodnega mesta, italijanske Reke, do samoodločbe, jemlje na znanje svečani izraz volje reškega mesta dne 26. oktobra 1919 in si pridržuje, da je sprejme, če bi ta sprejem ne ustvaril nepremagljive ovire za dosego plodov zmage in velike nevarnosti za obstoj domovine.

Medtem je italijanska vlada pripravljena, neposredno pomagati reškemu mestu, da postavi redne življenske razmere, neobhodno potrebne za obstoj in blagor Reke ter narodov v ozadju.

V ta namen se obvezuje, da da takoj enemu italijanskemu kreditnemu zavodu nalog, naj pomaga Reki pri urejanju finančnega položaja in reševanju valute, in da bo podpirala takojšnjo vopostavitev lučnega prometa v reški prosti luk.

Italijanska vlada se svečano obvezuje: 1. da nikdar ne dovoli, da bi se zmanjšala ali kršila suverenost in neodvisnost reškega mesta kot posebne skupine; 2. da nikdar ne sprejme rešitve, ki bi ločila Reko in okolico od ozonila matere domovine; 3. da medtem zasede in zajamči celokupnost Reke in njene okolice z italijanskimi rednimi četami in da bo spoštovala mestne čete, ki bi jih Reka morala sestavljati; 4. da prizna suverenost mesta Reke s tem, da pošlje v mesto lastnega zastopnika v svrhu olajšanja stikov med njo in oblastmi v kraljevstvu.

Zagotavlja se, da se veseli tudi del reškega prebivalstva, ki se strinja z D'Annunzijem in njegovim podjetjem nad to rešitvijo, ki bi je rešila iz sedanjega abnormalnega položaja. Pripominja se, da bo imenovan za zastopnika italijanske vlade na Reki Rihard Zanella.

Italijanska vlada jamči za D'Annunzija.

DUNAJ, 30. »Neue Freie Presse« poročajo iz Belgrada: Italijanska vlada je obvestila jugoslovensko vlado, da bo točno izpolnjevala določbe pariske mirovne konference in da bo sama preprečila vsak D'Annunzjev potkus za napad Splita.

D'Annunzijeve fantazije.

DUNAJ, 30. »Daily News« objavljajo neki pogovor z D'Annunzijem, ki je med drugim rekel naslednje: Mi si prisvojimo vse, kar nam je zagotovila londonska pogodba.

Iz češkoslovaške.

Kramaf o gospodarskih odnosih z Rusijo. PRAGA, 30. (S.) »Narodni List« govore o Kramafemv potovanju v Rusijo: Kramaf se je pogovarjal z ruskim poslanikom v Parizu Miljukovim, z Denikim in najuglednejšimi zastopniki protibolsheviških strank in naglašal, da se ne zahteva vojaška pomoč Češkoslovaške, pač pa da se žele vzpostaviti tesni gospodarski odnosi predvsem glede izmenjave čeških industrijskih proizvodov za ruske sirovine. Kar se tiče znanje politike, je Kramaf ugotovil, da se ententa prijateljska

naklonjenost ohrani tudi nadalje. Kramaf se nahaja sedaj v Parizu, odkoder se v kratkem povrne v domovino.

Češkoslovaška bilanca za 1. 1919.

PRAGA, 30. (S.) Preventivni proračun državne bilance za leto 1919. daje naslednje številke: 1901 milijonov kron stroškov proti 807 milijonov kron dohodkov s skupnim deficitom, všteti deficit lanskega leta, 4905 milijonov kron, povzročen v prvi vrsti vsled stroškov za vojaške operacije na Slovačkem in plač za državno uradnike.

Iz Rusije.

Protibolsheviška zarota v Petrogradu.

LONDON, 1. (S.) »Times« poročajo iz Revala, da je bilo v Petrogradu aretiranih 5—600 oseb, ki so bile v zvezi s protibolsheviško vojaško organizacijo, katero je izdal nemški volun. Med aretiranci se nahajajo stotnik Gibson, vodja angleških uradov ter neka druga ugledna angleška oseba in ena Angležinja.

Otdid nemških čet iz baltičskih pokrajin.

BEROLIN, 30. (S.) Po vseh iz verodostojnega vira, je določila ententa komisija, da se morajo dokončati transporti nemških čet pred 15. decembra. Do tega roka se morajo prenehati vsa sovražstva čet. Dostavlja se, da se taki transporti tehniški dajo izvršiti v določenem roku.

Iz Poljske.

Sestava novega poljskega kabineta.

VARŠAVA, 30. (S.) »Przegled Wiczozy« zahtuje, da je Pilsudski aporazumno s kabineto poveril sestavo novega kabineta Paderewskemu. Sidelno se je, da se pri sestavi novega kabineta ne bo oziralo na stranke, temveč da se bodo podpirali v kabinetu specialisti. Socialisti bodo podpirali kabinet, četudi bi zastopali njegovi člani drugačna načela, nego oni. Dolej se govori o dveh kandidatih: ministru za notranje zadeve Wojciechowskemu in voditelju narodne zveze Skulskemu.

Vprašanje vzhodne Galicije.

VARŠAVA, 30. (S.) Predsednik Paderewski je izjavil nekaterim poslancem, da je dobil poročilo iz Pariza, da se vzhodna Galicija podvrže za 25 let poljski upravi. Bržkone se počuje v Pariz delegacija, da protestira proti temu sklepu. Poljsko časopisje izraža enoglasno svoje razočaranje zaradi tako neugodne rešitve tega vprašanja.

Boji v Ukrajini.

VARŠAVA, 27. (S.) »Kurier Porany« objavlja naslednjo brzojavko iz Lvova: Nekateri oddelki generala Petljare so obkoljeni; vsaka zveza z Rumunijo jim je onemogočena. Poljska vojska nadaljuje svoje prodiranje na vzhodu Kameneca Podolskega in se bliža Usklu; severno krilo napreduje proti Zitomeru.

Iz Nemčije.

Maršal Mackensen na poti v Nemčijo. PARIZ, 1. (S.) Z Dunaja poročajo za 30. m. m.: Maršal Mackensen je prispel danes popoldne na Dunaj v spremljstvu 10 častnikov svoje gata štaba in 10 vojakov. Vlak je pod nadzorstvom francoskih čet. Maršala so pozdravili na postaji nemški zastopniki in razni politiki. Vlak je nato odpotoval dalje proti Nemčiji.

Iz Avstrije.

65% oddaja premoženja v Avstriji. DUNAJ, 30. »Neue Freie Presse« piše: Državni tajnik za finance, dr. Reich, je izjavil odposlancem knetskih zastopnikov, da ni načrt za oddajo premoženja se popolnoma gotov, toda da bo zelo enostaven. Določbam za oddajo bo podvrženo imetje, vneseno v davčne knjige. Del premoženja, določen za otroke, se ne podvrže oddaji. Kot prva stopnja oddaje je določeno imetje 15.000 kron. Pristojbine se zvišajo postopno na 65%.

Velikanska eksplozija pri Dunaju.

BASEL, 30. (S.) Dunajska »Wihtelkorrespondenz« javlja, da se je izvršila v noč 28. novembra silna eksplozija, katere vzrok niso znani, v delavskem taboru v Neusiedlu pri Dunaju. Od 100 prebivalcev, ki so bili v barakah, je bilo 50 mrtvih, 9 težko in 15 lahko ranjenih.

Mirovna konferenca.

Madžarsko in baltičsko vprašanje.

PARIZ, 1. (S.) Vrhovni zavezniški svet se je sestel v ministarstvu za zunanje zadeve pod Clemenceaufevim predsedstvom. Sir Georg Clark je podal natanko poročilo o svoji misli v Budimpešti in o razmerah, v katerih mu je uspelo doseči sestavo vlade, ki predstavlja voljo madžarskega naroda. Vsled tega poročila je vrhovni svet sklenil, zaprositi madžarsko vlado, naj pošlje čim prej v Neully delegacijo s pooblastilom, da razpravlja z ententnimi zastopniki o mirovni pogodbi.

X.

V tistem kotu, kjer se reka Krapina, prihajajoč od severa, izteka v Savo, se raztezajo skrajni zapadni bregovi Zagrebake gore. Na kraju zadnjega ogranka pri reki Savi stoji grad Sused, ki ga je dal kralj Karol Robert zgraditi okoli leta 1316 toliko za carinsko stražnico, kolikor v obrambo tega kraja. Od Zagreba vse do Suseda se raztezajo gorski ogranki od glavne planote proti ravani v obliki prijaznih gorskih travnikov in gričev, pokritih s seli, pristavami, vinogradi in pašniki, a dalje za njimi se vzpenja temnejša gozdnata gora, ki se ji nestarno vrhovje v lahko zavitih črtah odbija od modrikastega neba. Med griči kfte mali potočki skozi hladne so teske proti Savi. Na mestu pa, kjer se gora dotika Save, so bregovi strmejši, puščobnejši, soteske ožje, potoki manjši, a žume gostejše. Pred dovolj strmo zaseko med dvema brdema stoji tik Save samotni breg, pokrit s nizkim hrastjem, gabri, robidovjem, trnjem, šipkom in praprotnjem.

(Dalje.)

V gospodarski preobrazbi Ogrske bo zemljepisni položaj Budimpešte kot središča podonavskega prometa igral veliko ulogo. Kot svobodno pristanišče more pričakovati gospodarske povzdige. Velika revščina, ki vlada danes na Ogrskem, v Avstriji in drugih deželah nekdanje monarhije, se le še poveča, ako te države ne odpro skoro svojih medsebojnih meja. Gospodarski so navezane druga na drugo in le po medsebojnem gospodarskem prometu se more valuta povzdigniti. To je tudi v interesu entente, ker bi vsled finančnega poloma vzhodne Evrope trpela tudi ona. Ogrska utege biti agrarna dežela, ki se ob intenzivnem delu hitro povzdigne zopet.

Ce so te izjave resnično podane, potem jih menda smemo smatrati za važno izjavo entente. Dolej smo želi vedno, da je podonavska konfederacija poseben načrt ljubljencev Francije, ker da hoče odpraviti nevarnost nemstva s tem, da se na eni strani postavi močan jez proti presezanju nemške sile na Balkanu in daljnji Vzhok, na drugi strani pa prepreči priključenje Nemške Avstrije k Nemčiji, kajti, po tem načrtu bi tudi Nemška Avstrija spadala h konfederaciji. Sir George Clark je poverjenik entente v Budimpešti. Če je torej podal zgodovno izjavo v zmislu namenov entente in če je, kakor že rečeno, ta izjava resnično podana, potem bi morali misliti, da podonavska konfederacija ni le v računih francoske, ampak tudi Anglije in Amerike, ali pa vsaj prve. Tako moramo soditi tem bolj, ker je sir George Clark Anglež. Ali Italija — Italija? Tudi ona je članica entente — ali z nekoliko čudnim položajem. Večkrat smo že videli, kako je — ali po sili razmer, ali vsled lastnih pogreškov — zaplesala svoje posebno kolo. In skoro sleherni dan vidimo tudi, da se italijansko časopisje zabodljivo obrača s prikritimi tožbami in obtožbami ali proti Franciji, ali proti Angliji, ali proti Ameriki ali pa proti vsem trem skupaj! Ni pravega soglasja, pa ga ni. Včasih se sicer jasni in nad Italijo se vzpenja vedno modro deho. Morda že naslednjega dne pa postaja zopet oblačno in Italija je ozlovoljena. Tako je tudi ob vprašanju podonavske konfederacije. Težko vprašanje je to za Italijo kljub temu, ali, pravzaprav ravno zato, ker se naglašja gospodarski značaj te prihodnje zveze med naslednjimi prejšnje monarhije. Ravno zato ker je politika v neločljivem razmerju z gospodarstvom. Brez dobrega gospodarstva tudi politika ne more biti uspešna. Ali bolj preprosto in neolopšno povedano: s politiko je kot z ljubčnim kralj vse nje pozeeje: gre preko — želodca! Za Italijo morda bolj, nego za katero drugo deželo, ker tma vedko premalo obojnih sredstev za preobliko svojih ljudi. Tudi ona je s svojim gospodarskim življenjem navezana na druge dežele, a v prvi vrsti na tiste, ki bi jih hoteli Anglija in Francija spraviti v svojo gospodarsko interesno sfero — bržkone ne na korist Italije!

Italijani, Slovenci in socialisti.

II.

Zivimo v času večnih polemik. Strankarsko politično delovanje in življenje, ki se je moralo v prejšnjih dneh podvreči strogim zahtevam vojnega časa, je zopet oživelo in danes smo že spet v najhujšem ognju strankarsko-politiškega boja. Šli ti mimo tega dnevnega pretekanja v tržaškem časopisju, ker nas pravzaprav malo zanima, kdo podleže in kdo slava na vrh; ali od časa do časa se vendar radi povračamo k stvari, si jo ogledamo od svoje strani, posebno kadar padejo v polemiko naše zadeve, to je: bodočnost politika in kultura našega naroda v teh krajih. Tako se je zgodilo tudi v teh dneh, takole mimogrede, v polemiki med tržaško »Nazione« in socialističnim glasilom.

»Laboratore« očita italijanskim nacionalistom, da hočejo »izrabiti primorske Slovence in ustvariti svojo buržoazijo žandarme in čuvaje njenega bogastva.« Nekje gredejo zahtuje, da »ih namerava izrabiti proti drugim Slovanom (bori Jugoslovenom!) in končno tudi proti socialistom samim in proletarijatu sploh.« V odgovor je napisala »Nazione« članček, ki ga naj reasumiramo v kratkih potezah:

»Nadaljevanje nacionalnega boja nečemo mi, pač pa socialistično glasilo, ki s svojimi pogostimi članki ustvarja nasprotje med slovenskim proletarijatom in italijanskim državno. — Nečemo razvijati posebnih podrobni programov v tem oziru, ker vemo, da skupno življenje in sodelovanje v vseh ozirih medsebojnih koristi ustvari med obema narodoma v Juljski Benečiji skupnost težnjenj in vez simpatij, kjer dozore pravi program za bodočnost. — Z ozirom na to, da živimo še v okupiranem ozemlju, kjer niso še niti točno določene meje naše dežele, smo zahtevali edino, da se nam ne obnavlja to, kar je bilo v Avstriji in po njeni pomoči za nas napor razmazarovanja v slovenski smeri. — S čusom nas že pouči izkušnja o načinu nacionalnega življenja (merit), ki bo najbolj prikladen za Slovence v kraljevstvu. —

Kakor je razvidno iz navedenih odstavkov, je odgovor tržaških nacionalistov precej klavern, neumen in — lažljiv. Vse življenje, ki smo je živeli v dolgih mesecih vojaškega režima, res morda ne potrja stališča socialistov.

Res, veliko je število naših ljudi, ki so zapustili te zemlje, ali pod pritiskom razmer ali pa po svoji lastni neumnosti in neprevdarnosti! Ali zaradi tega, naj nam verjamejo gospodje olozi »Nazione«, da dežela danes ni nič manj slovenska, nego je bila prej. Ker narod je kakor drevo; nikoli ga ne izruče popolnoma iz grude, na kateri je rastle. Tega ne prinese niti leta in stoletja, kakor si morda mislijo in želijo naši sosede. Posebno, če sta zavest in značaj ljudstva tako trdna, kakor je ravno pri našem!

Sir George Clark za podonavske konfederacije.

Madžarski list »Az Est« primaša razgovor svojega poročevalca s poverjenikom entente v Budimpešti, sir Georgeom Clarkom. Ta poslednji je rekel med drugim:

